

Bestuur moet veiligheid inwoners garanderen

Extreem weer

Calamiteiten door extreme weersomstandigheden stapelen zich op. Kun je nog van incidenten spreken? Bestuurskundige Harmen Bos vindt van niet.

DOOR HARMEN BOS

De afgelopen weken zijn diverse landen getroffen door extreme weersomstandigheden. In China, Pakistan, Polen, het oosten van Duitsland, Zwitserland, Roemenië, Spanje, Portugal en Tsjechië en Slowakije zijn slachtoffers gevallen na overstromingen en aardverschuivingen. In Pakistan zijn meer mensen getroffen dan er in Nederland wonen. Rusland heeft geleden onder een historisch ongekende hittegolf die bos en veen hebben doen ontbranden. Een kwart van de Russische graanoogst is verloren. Op zijn beurt beïnvloeden de hitte in Rusland, Oost-Siberië en de Scandinavische landen de ijsbedekking van de Noordpool. Deze was in juni historisch laag. Onlangs brak bij Groenland een stuk ijs af van 260 vierkante kilometer, het

De IJsselmeerkust vertoont zwakke plekken. De benodigde middelen om het geheel op korte termijn in orde te brengen blijven uit, aldus Harm Bos. ARCHIEFFOTO

grootste stuk sinds 1962. Het zou naïef zijn nog te geloven dat dit losstaande incidenten zijn. Op dit moment moeten bestuurders van de hypothesen uitgaan dat deze verschijnselen het gevolg zijn van de wereldwijde opwarming die op vele plekken wordt gemeten. Afwijkingen tot vijf graden zijn geen uitzondering volgens metingen van de National Oceanic & Atmospheric Administration. Per graad opwarming neemt extreme neerslag met twintig procent toe. De wereldwijde warmte en overstromingen zijn direct aan elkaar gerelateerd. Noord-Holland is door de lage ligging ook een risicovol gebied. Weet u wie er bestuurlijk verantwoordelijk is voor de veiligheid? Is dat de burgemeester, de dijkgraaf van het waterschap, de commissaris van de Koningin of de minister van Verkeer en Waterstaat? In de praktijk blijkt niemand eindverantwoordelijk te zijn. Mede daarom is volgens de vijfjaarlijkse inventarisatie van 2005 het overstromingsrisico een factor twintig groter dan op grond van de Wet op de Waterkeringen is toegestaan. Het strand bij Callantsoog is te smal, de Hondsbossche- en Pettemer zeevering zijn zwakke schakels maar ook aan de kant van het IJsselmeer zijn er zwakke plekken. De benodigde middelen om het geheel op korte termijn in orde te brengen blijven uit. De gasopslag in Bergen vergroot de risico's op zwakke dijken als gevolg van bewegingen in de bodem. Door eenzijdige gerichtheid op economische

groeï schaadt het rijksbeleid de belangen van de inwoners. Effectief klimaatbeleid blijft tot op heden uit. Het wordt tijd de bestuurlijke nalatigheid van Den Haag niet meer te accepteren. De commissaris van de Koningin en de dijkgraaf horen samen namens de inwoners en burgemeesters de regering aan te spreken op hun verantwoordelijkheid. Op korte termijn is er voldoende geld nodig om de waterveiligheid te vergroten. Wellicht is er een juridische procedure voor nodig. Een andere optie is van inwoners en bedrijven een meer reëel bedrag te vragen. De waterschapsplaten zijn nu lager dan een internetabonnement. De meeste burgers en huizenbezitters hebben vast meer over voor hun veiligheid. De mogelijkheden hier wat aan te doen zijn groot. Noord-Holland is nu één aaneengesloten gebied: 'een dijkkring'. Dat is een gebied dat overstroomt wanneer ergens een dijk doorbreekt. Door oude dijken weer in ere te herstellen en ontbrekende stukken aan te leggen wordt het aantal dijkkringen verhoogd. Dit verkleint de gevolgen van een overstroming omdat deze wordt beperkt tot een kleiner gebied. Mogelijk kan de Westfriese Omringdijk in ere worden hersteld. Een van de andere praktische mogelijkheden is het uitbreiden van het bevaarbare gebied en het vergroten van het aantal (varende) woonschepen. Burgemeester Piet Bruinooge van Alkmaar zei op 5 maart in deze krant dat bij een eventuele

overstroming evacuatie geen optie is: de wegen zullen verstopt of overstroemd zijn. Hulpdiensten en hulpgoederen zullen niet snel en in voldoende mate beschikbaar zijn. Dergelijke uitspraken zijn niet vrijblijvend. Gemeenten moeten maatregelen nemen om de zelfredzaamheid te vergroten. Binnen de wetenschap is veel kennis beschikbaar om rationele keuzes te maken. Het probleem is dat deze kennis veelal onvoldoende wordt gebruikt bij het maken van beleid. Om diezelfde reden was de overstroming in Zeeland van 1953 geen onvoorziene ramp maar het logisch gevolg van bestuurlijke nalatigheid. Sinds 1937 waarschuwde een ingenieur van Rijkswaterstaat op het tekortschieten van waterkeringen in Zeeland en Nederland in het algemeen. Het had toen echter geen prioriteit. De geschiedenis herhaalt zich: minister Eurlings - uit het hooggelegen Limburg - heeft op talloze plekken in Nederland de schop in de grond gezet om wegen te verbreden. Het versterken van waterkeringen is verder uitgesmeerd tot 2017. Het verantwoordelijkheidsbesef van Haagse bestuurders is kennelijk te beperkt. Er ligt een schone, urgente taak voor de nieuwe commissaris van de Koningin en de dijkgraaf om snel te zorgen voor verbeteringen. Het is de taak van burgers en volkvertegenwoordigers het onderwerp hoog op de agenda te houden en voortgang af te dwingen. Harmen Bos is bestuurskundige en lid van de gemeenteraad in Harenkarspels

Pallas onmisbaar voor gezondheidszorg

Vóór Pallas

Het zekerstellen van continue beschikbaarheid van medische isotopen (scans, kankertherapie en pijnbestrijding) stelt de wereld voor een Herculestaak. Duidelijk mag zijn dat de huidige situatie, waarin gesteund wordt op vijf 'oude' onderzoeksreactoren, niet voldoet. Recente tekorten aan isotopen zijn het bewijs.

DOOR RONALD SCHRAM

De Hoge Flux Reactor (HFR, 1961) in Petten zorgt er al decennia lang voor dat patiënten wereldwijd met medische isotopen behandeld kunnen worden. De laatste jaren zijn dat er gemiddeld 23.000 per dag. Hiermee is Petten de tweede producent ter wereld en voorziet de HFR in ruim zeventig procent van de Europese behoefte.

Geruststelling

Het is een geruststelling te weten dat anti-kernenergiepartijen zich zorgen maken over de voorzieningszekerheid van medische isotopen. Dat doen wij namelijk ook. Dat onze oplossingen mijlener uit elkaar liggen, zal niemand verbazen. Ongeveer zes jaar geleden werd bij NRG de basis gelegd voor de opvolger van de HFR: Pallas. Deze moderne reactor borgt in combinatie met de omringende laboratoria, Nederlands toppositie in de internationale nucleaire kennisarena, zorgt voor hoogwaardige werkgelegenheid en speelt een sleutelrol in de

voorziening van medische isotopen.

Tot op de dag van vandaag wordt er in Brussel, Den Haag, Haarlem en Zijpe kritisch gekeken naar de kosten en baten van dit project. Het is volstrekt onzin dat de provincie zomaar euro twee miljoen extra uit de hoed toverde om Pallas naar Petten te halen. Dit startbedrag is onderdeel van de reservering van veertig miljoen euro voor Pallas. Een bijdrage die overigens in zijn volle omvang alleen bij brede landelijke steun en onder voorwaarde van terugbetaling, beschikbaar wordt gesteld.

Flexibel ontwerp

Wie de plannen voor Pallas goed bekijkt, ziet ook dat het niet simpelweg een 'isotopenfabriek' wordt. Het is een installatie die vanwege zijn flexibele ontwerp - als het moet - heel Europa kan voorzien van isotopen. Daarnaast is het vooral een onderzoeksreactor. Denk aan veiligheidsonderzoek aan materialen voor kernenergie en kernfusie centrales of onderzoek naar recycling van nucleair afval uit elektriciteitsopwekking. De suggestie om reactoren uit te bannen en snel over te schakelen naar een wereldwijde isotopenproductie met deeltjesversnellers is niet realistisch. Ter vergelijking: Om op het huidige niveau patiënten wereldwijd van isotopen te voorzien, is een dicht netwerk (vanwege het lage productietempo en de korte halfwaardetijd van de versnelde isotopen) nodig van circa 500 grote versnellers (à twintig miljoen euro) met bijkomende expertise en laboratoria. Daarnaast zijn er nog tal van technologische uitdagingen te overwinnen

Archiefphoto van de kernreactor (interieur) in Petten.

FOTO ANP

voordat grootschalige productie van Technetium (isotoop dat verreweg het meest gebruikt wordt in de nucleaire geneeskunde) gerealiseerd kan worden.

Twee versnellers

Pallas doorkruist deze route voorlopig nog lang niet. En de waarheid is dat beide technologieën hard nodig zijn voor uiteenlopende toepassingen. Niet voor niets staan er op het on-

derzoeksterrein in Petten naast de reactor ook twee versnellers. De reden dat Canada, 's werelds grootste producent van medische isotopen, heeft gekozen voor onderzoek naar de versnelde achtergrond. Canada heeft de afgelopen jaren een poging gedaan twee reactoren (de Maple-reactoren) te bouwen. Hierbij zijn ontwerpfouten gemaakt. Voor herstel ontbreekt op dit moment zowel politiek als

maatschappelijk draagvlak. Het alternatief daarentegen lonkt, maar werpt hen van het wereldtoneel terug naar de binnenlandse voorziening. Als het aan NRG ligt, kiest Nederland er dus voor zijn internationale rol in de frontlinie van nucleair onderzoek en isotopenproductie te continueren. Pallas maakt dit mogelijk.

Ronald Schram is businessunitmanager NRG

Een nieuwe kernreactor is geldverspilling en luchtfietsserij

Tégen Pallas

Nauwelijks benoemd tot commissaris van de Koningin van Noord-Holland kreeg Remkes bijvoorbeeld al bezoek van de Pallas pr-machine (NHD 13/7). Onze regio zou zich moeten gaan inspannen om de nieuwe kernreactor in Petten te laten bouwen. Ook moest het maar eens afgelopen zijn met het tegen elkaar opbieden van overheden.

DOOR MARJA RAAT

Je moet maar durven. Noord-Holland is nu juist de overheid die ook financieel Zeeland probeert te overtroeven. Toen NRG onlangs aangaf definitief te kiezen voor Petten als bouwplaats voor Pallas, beloofde gedeputeerde Bond gelijk nog eens twee miljoen extra. Daar bovenop is zo'n tachtig miljoen nodig om door te kunnen gaan met de aanbesteding. En dan spreken we nog niet eens van de bouwkosten, nu geraamd op zo'n 500 miljoen. De kans dat dit meer wordt grenst aan zekerheid. Omgerekend dus veel meer dan een miljoen euro per arbeidsplaats. Lekker werkgelegenheidsplan! Onder die 500 werknemers worden ook nog de mensen gerekend die bij Covidien werken,

het beursgenoteerde Amerikaanse bedrijf dat vorig jaar wereldwijd zo'n negen miljard dollar winst wist te behalen. Naar verluidt wil het bedrijf niets investeren in Pallas, maar dat weten we niet zeker want dat is geheim. Een grote kans dus dat we onze belastingcenten pas over een paar jaar terugzien in nog hogere winstcijfers van een Amerikaans bedrijf. Dan Canada. Ook daar kent men het probleem van isotopen produceren met een verouderde kernreactor. Hun concept om de productie met veel kleinere nieuwe kernreactoren te verzorgen kwam niet door de testfase. Daarom heeft de Canadese overheid besloten het roer helemaal om te gooien. Over twee jaar verwacht men voor de regio Montreal en omgeving (vijf miljoen inwoners) alle benodigde isotopen voor de medische diagnostiek en behandeling te maken met een deeltjesversneller. Niet te verwarren met het grote ding in Cern, Zwitserland. Maar niet nieuw, vele landen en ziekenhuizen gebruiken deeltjesversnellers al voor dit doel en lukt het om al om voor tachtig procent de benodigde en meest gangbare isotopen te produceren, waaronder het meest gebruikte molybdeen. Voor de overige twintig procent verwacht Canada binnen twee jaar goede alternatieven te hebben ontwikkeld. Sommige daarvan zijn al voorhanden.

Kosten van zo'n deeltjesversneller, zo'n 5 miljoen. Budget van het tweejarige innovatieve project: rond 26 miljoen. Behalve de veel lagere kosten is er ook het enorme voordeel dat geen hoogradioactief afval wordt geproduceerd. Het afval van zo'n Canadese deeltjesversneller is alleen maar middel- tot laagradioactief en binnen enkele jaren onschadelijk. Kortom: Pallas is geldverspilling en luchtfietsserij. Voor de productie van medische isotopen kan het door wanbestuur aangetaste budget van de provincie Noord-Holland beter worden ingezet voor het bouwen van deeltjesversnellers. Dat is pas echte innovatie. Met inzet van fonkelnieuwe, hoogwaardige kennis. Noord-Hollanders zouden moeten gaan beseffen hoe groot de maatschappelijke belangen zijn van de keuze die op dit moment voorligt. Bouwen we een vuil, verouderd, financieel debacle of gaan we voor een schoner, veiliger en goedkoper alternatief. Misschien verliest NRG /Covidien dan wel hun positie als marktleider, maar dat is niet erg. Monopolisten werken prijsoprijvend in de gezondheidszorg, daar zit niemand op te wachten. Kortom, het zou de moeite lonen zich in deze materie te verdiepen en niet eijndig te laten informeren door een kernenergieobby. Marja Raat is woordvoester van de Vereniging Pettemerduinen Kernreactor vrij!

Groen gas kan concurrentie aan

CO₂-uitstoot

Vanaf 2012 kunt u heel Noord-Holland doorrijden op groen gas, zonder dat u met een lege tank komt te staan. Vanaf dan staat er een netwerk van vijftien groene gasstations in onze provincie tot uw beschikking.

DOOR BART HELLER

De gemeente Heemskerk had deze zomer de primeur om als eerste gemeente een groen gasstation voor publiek in Noord-Holland te openen. Waarom kiezen we als provincie eigenlijk voor groen gas als alternatieve brandstof? Ten eerste omdat we een meer duurzame provincie willen. Vanwege klimaatverandering willen we minder CO₂ uitstoten. Ook willen we om geopolitieke redenen minder afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen. En ten slotte kampen we met luchtvervuiling, voornamelijk

in de grotere steden. Rijden op groen gas, dat voornamelijk gemaakt wordt uit huishoudelijk afval en rioolwater, draagt bij aan een betere kwaliteit van de lucht. Groen gas is een uitontwikkelde duurzame energietechniek die klaar is om verder uit te rollen. En daarom stimuleren we als provincie het gebruik van groen gas. Om groen gas tot een echt succes te maken, is het nodig dat er voldoende vraag naar is en dat er tegelijkertijd ook voldoende groen gas aanwezig is om aan de vraag te kunnen voldoen. De provincie kiest er dan ook voor om vraag en aanbod te stimuleren. Zo geven we subsidie aan bedrijven die wagenparkscans willen uitvoeren om te kijken of ze willen overstappen op groen gas. Ook tien tankstations in Noord-Holland krijgen van de provincie, Rijk en enkele gemeenten een bijdrage om levering van groengas mogelijk te maken. Aan de andere kant stimuleren we de productie van groen gas

in onze eigen provincie. Zoals het omzetten van stortgas, dat gevormd wordt bij gesloten stortplaatsen van huishoudelijk afval, naar aardgaskwaliteit. Binnenkort gaat dit op Schoterog in Haarlem gebeuren. Groengas wordt bijvoorbeeld ook al bij de rioolwaterzuivering in Beverwijk en Mijdrecht geproduceerd. Ook stimuleren we nieuwe manieren om groen gas te maken. De Huisvuilcentrale (HVC) in Alkmaar bijvoorbeeld bouwt een vergister van Groente- Fruit- en Tuinafval. Ook werkt HVC samen met onderzoeksinstituut ECN aan een innovatieve manier om groen gas te maken met de Milenavergister. De provincie Noord-Holland ondersteunt dit financieel. Natuurlijk dragen we elektrisch rijden ook een warm hart toe. Dit is een veelbelovende duurzame techniek die nog verder ontwikkeld moet worden. Groen gas en elektrisch rijden kunnen als alternatieve brandstoffen prima naast elkaar bestaan. Steden als Amsterdam en

Zaanstad zijn hier al volop mee bezig. De provincie vindt dit een goede ontwikkeling. Ik roep overheden, bedrijven en inwoners op om in de komende twee jaar over te stappen op groen gas. Prijsstechnisch kan groen gas de concurrentie al aan met fossiele brandstoffen. Maar deze alternatieve brandstof wint het als het gaat om CO₂ uitstoot, leveringszekerheid en luchtkwaliteit. Een beter klimaat voor morgen, maken we nu!

Bart Heller is gedeputeerde duurzame energie en klimaat van de provincie Noord-Holland

Het ideaal van gedeputeerde Bart Heller: auto's op biogas. ARCHIEFFOTO DICK HOGEWONING

